

ห้ามเผยแพร่และจัดพิมพ์จนกว่า:

เวลา 10.31 น. วันอังคารที่ 2 กันยายน 2557 ตามเวลากรุงเทพมหานคร

เวลา 03.31 น. วันที่ 2 กันยายน 2557 ตามเวลามาตรฐานกรีนิช (GMT)

ประเทศไทย : เด็กย้ายถิ่นถูกกักขัง

เด็กนับพันถูกกักขังในสถานกักตัวคนต่างด้าวของงานตรวจคนเข้าเมือง

(กรุงเทพ 2 กันยายน 2557) ประเทศไทยกักขังเด็กย้ายถิ่นจำนวนนับพันในแต่ละปี ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายต่อทั้งร่างกายและจิตใจของเด็ก ฮิวแมนไรท์วอทช์แถลงในรายงานที่เผยแพร่ในวันนี้ เด็กย้ายถิ่นและเด็กผู้แสวงหาที่พักพิงถูกกักตัวไว้ในสถานกักตัวคนต่างด้าวของงานตรวจคนเข้าเมืองและห้องขังของตำรวจที่สกปรกขอมช่อโดยไม่มีความจำเป็น สาเหตุมาจากสถานภาพการเข้าเมืองของเด็กหรือของบิดามารดา

รายงานจำนวน 67 หน้า เรื่อง “สองปีที่ไร้จันทร์ การกักตัวเด็กในสถานกักตัวคนต่างด้าวของงานตรวจคนเข้าเมืองในประเทศไทย” นำเสนอรายละเอียดว่า การกักตัวเด็กในสถานกักตัวคนต่างด้าวของประเทศไทยเป็นการละเมิดสิทธิเด็ก เกิดความเสี่ยงต่อทั้งสุขภาพและสุขภาวะและเป็นอันตรายต่อการพัฒนาการของเด็กอย่างไร รัฐบาลไทยควรยุติการกักขังเด็กโดยใช้เหตุผลด้านการเข้าเมือง ฮิวแมนไรท์วอทช์กล่าว

“เด็กย้ายถิ่นที่ถูกกักขังในประเทศไทยต้องได้รับความทุกข์ยากอย่างไม่สมควรเกิดขึ้น อยู่ในที่กักขังที่แออัดและแสนสกปรก ขาดอาหารตามหลักโภชนาการ การศึกษา และสถานที่เพื่อการออกกำลังกายที่พอเพียง” อลิซ ฟาร์เมอร์ นักวิจัยด้านสิทธิเด็กของ ฮิวแมนไรท์วอทช์และผู้เขียนรายงานฉบับนี้กล่าว “สถานที่กักกันตัวไม่ใช่สำหรับเด็กย้ายถิ่น”

ฮิวแมนไรท์วอทช์ สัมภาษณ์เด็กย้ายถิ่น 41 คน และผู้ใหญ่ 64 คน ซึ่งถูกกักขัง จับกุม หรือได้รับผลกระทบจากการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกับตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง นอกจากนี้ ฮิวแมนไรท์วอทช์ได้สัมภาษณ์ผู้แทนองค์กรระหว่างประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชน ผู้นำชุมชนผู้ย้ายถิ่นฐานและนักกฎหมายด้วย

การดำเนินงานการกักตัวคนเข้าเมืองในประเทศไทยเป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิทั้งของผู้ใหญ่และเด็ก

ฮิวแมนไรท์วอทช์กล่าว ผู้ย้ายถิ่นฐานมักถูกกักขังอย่างไม่มีการกำหนด และขาดกลไกที่พึงพาได้เพื่ออุทธรณ์ต่อการถูกลิดรอนเสรีภาพ การกักขังอย่างไม่มีการกำหนดและโดยปราศจากช่องทางในการร้องขอให้มีการพิจารณาตามกระบวนการยุติธรรม คือการกักขังตามอำเภอใจซึ่งขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ

การกักขังอันยาวนานเป็นการบั่นทอนศักยภาพการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจ ยานาอัล แอล. ผู้ย้ายถิ่นที่ถูกกักขังร่วมกับครอบครัวนานหกเดือน ในสถานกักตัวคนต่างด้าว สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กรุงเทพมหานครบอกกับฮิวแมนไรท์วอทช์ว่า “หลานชาย (วัยห้าปี) ถามผมว่า ‘หนูต้องอยู่ในนี่นานแค่ไหน ต้องอยู่จนตายไหม’ ผมไม่รู้จะพูดยังไง”

องค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM) รายงานว่า มีเด็กย้ายถิ่นราว 375,000 คนในประเทศไทย เป็นเด็กที่เป็นบุตรของแรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้าน เด็กที่เป็นผู้ลี้ภัยและผู้แสวงหาที่พักพิงในกลุ่มเด็กลี้ภัยที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยนั้น มีเด็กจากพม่ามากที่สุดซึ่งมีจำนวนมากลี้ภัยมาพร้อมกับครอบครัว เพื่อหลบหนีจากการโจมตีของกองทัพพม่าในดินแดนกลุ่มชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์ และจากการกระทำรุนแรงต่อชาวมุสลิม โรฮิงญาที่มีผลมาจากความเชื่อทางลัทธิศาสนาในรัฐอะร่ากัน เด็กลี้ภัยอื่นๆ มาจากประเทศปาเลสไตน์ ศรีลังกา โชมเลีย ซีเรียและที่อื่นๆ

ผู้ย้ายถิ่นจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่นจากพม่า กัมพูชา และลาว มีแนวโน้มที่จะถูกควบคุมตัวไว้ในสถานกักตัวเพียงไม่กี่วันหรือไม่กี่สัปดาห์หลังจากที่ถูกจับกุม หลังจากนั้นจะถูกนำตัวไปที่ชายแดนเพื่อส่งกลับอย่างเป็นทางการหรือปล่อยตัว แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับครอบครัวผู้ลี้ภัยจากประเทศที่ไม่มีพรมแดนติดกับประเทศไทย ต้องเผชิญกับทางเลือกระหว่างการถูกกักขังกับลูกอย่างไม่มีการกำหนด เพื่อรอคอยเป็นเดือนเป็นปีเพื่อโอกาสอันน้อยนิดในการไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สาม หรือจ่ายค่าเดินทางกลับประเทศตนพร้อมด้วยความหวาดกลัวต่อการถูกดำเนินคดี คนเหล่านั้นถูกกักขังอย่างไม่มีการกำหนดในสถานที่ที่เห็นได้ชัดว่ากลายเป็นที่คุมขังลูกนี้

ฮิวแมนไรท์วอทช์พบว่า สภาพสถานกักตัวคนต่างด้าวในประเทศไทย เป็นผลร้ายต่อสุขภาพกายของเด็ก เด็กแทบจะไม่ได้รับประทานอาหารตามหลักโภชนาการและการออกกำลังกายที่จำเป็นสำหรับเด็ก พ่อแม่ของเด็กเล่าว่าจำเป็นต้องจ่ายค่าอาหารเสริมที่มีการลักลอบนำเข้ามาด้วยราคาสูงมากเพื่อให้ลูกได้รับการดูแลสุขภาพตามความจำเป็นทางด้านโภชนาการ ยิ่งกว่านั้นสภาพในสถานกักตัวคนต่างด้าวยังเป็นอันตรายต่อสุขภาพจิตของเด็ก

โดยเป็นการตอกย้ำความบอบซ้ำทางจิตใจที่เคยเกิดขึ้นก่อนหน้านี้และทำให้เกิดความหดหู่และความวิตกกังวลตลอดไป การที่เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองของไทยไม่สามารถจัดหาอาหารตามหลักโภชนาการและโอกาสในการออกกำลังกายและเล่นแก่เด็กได้อย่างพอเพียง ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กซึ่งประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน

เด็กที่ถูกกักตัวอยู่ในสถานกักตัวคนต่างด้าวของประเทศไทย ต้องอยู่ร่วมกับผู้ใหญ่ที่ไม่ใช่เครือญาติอย่างเป็นทางการเรื่องปกติ ซึ่งถือว่าเป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ เด็กต้องเผชิญกับความรุนแรงเป็นประจำและไปเกี่ยวข้องกับการต่อสู้กันระหว่างผู้ถูกกักขัง ถูกผู้คุมใช้กำลังบังคับและบางครั้งได้รับบาดเจ็บทางร่างกาย

ความแออัดยัดเยียดอย่างรุนแรงเป็นปัญหาเรื้อรังของสถานกักตัวคนต่างด้าวของงานตรวจคนเข้าเมืองในประเทศไทย เด็กถูกจับอัดเข้าไปอยู่ในที่คับแคบ มีการระบายอากาศไม่เพียงพอ และมีพื้นที่เพื่อการสันตนาการเพียงจำกัดหรือไม่มีเลย เด็กหลายคนทำให้สัมผัสกับอิวแมนไรท์วอทซ์แล้วว่า เขาต้องอยู่ในห้องกักขังที่แออัดยัดเยียดมากจนต้องนั่งหลับ หรือแม้จะมีที่ให้นอนลงได้บ้าง เด็กบอกประจำว่าก็ต้องนอนบนพื้นกระเบื้องหรือพื้นไม้โดยไม่มีที่นอนหรือผ้าห่ม ท่ามกลางผู้ใหญ่แปลกหน้า

“ที่ร้ายที่สุดคือ หนูถูกคักจับและถูกกักอยู่แบบนั้น” ซินดี วาย. เด็กย้ายถิ่นผู้ถูกกักตัวอยู่ตั้งแต่อายุ 9 ปี จนถึง 12 ปี เล่า “หนูได้แต่มองคุณคนเดินไปเดินมาอยู่บริเวณใกล้เคียงข้างนอกและหนูหวังอยากให้ตัวเองได้ออกไปเดินอย่างนั้นบ้าง”

ไม่มีเด็กที่อิวแมนไรท์วอทซ์สัมภาษณ์ได้รับการศึกษาในระบบขณะที่ถูกกักขัง แม้กระทั่งเด็กที่ต้องถูกกักเป็นเวลาหลายเดือน การที่เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองของไทยไม่จัดการให้เด็กย้ายถิ่นหรือเด็กผู้แสวงที่พึ่งพิงได้รับการศึกษาอย่างพอเพียง ถือได้ว่าเป็นการทำให้เด็กขาดโอกาสในการพัฒนาทางสังคมและสติปัญญา อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้ระบุว่าเด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติบนพื้นฐานของสัญชาติหรือสถานภาพการเข้าเมือง

กฎหมายไทยอนุญาตให้มีการจับกุมและกักขังบุคคลต่างด้าวผู้เข้าเมืองมาด้วยสถานะไม่ปกติทุกคน รวมทั้งเด็ก ในปี พ.ศ. 2556 คณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญอิสระ มีหน้าที่ตีความอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก มีคำสั่งให้รัฐบาลของภูมิภาค “ยุติการกักขังเด็ก

บนพื้นฐานของสถานภาพการเข้าเมืองของเด็กโดยสิ้นเชิงและโดยทันที” พร้อมยืนยันว่าการนำตัวเด็กไปกักขังไว้เช่นนั้นไม่เคยปรากฏว่าเป็นการกระทำที่เป็นประโยชน์สูงสุดต่อเด็กแต่อย่างใด

“ท่ามกลางวิกฤติเรื่องสิทธิมนุษยชนในปัจจุบันในประเทศไทย มันเป็นเรื่องง่ายที่จะมองข้ามชะตากรรมของเด็กย้ายถิ่น” อลิซ ฟาร์เมอร์กล่าว “แต่เจ้าหน้าที่ไทยจำเป็นต้องแก้ปัญหา เพราะไม่มีทางที่ปัญหาจะหมดไปเอง”

นอกจากจะต้องยุติการกักขังเด็กย้ายถิ่นแล้ว ประเทศไทยควรใช้วิธีทางเลือกอื่นแทนการกักขังโดยทันที ซึ่งมีการใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในประเทศอื่นๆ เช่น ศูนย์แรกรับแบบเปิดและ โครงการปล่อยตัวโดยมีเงื่อนไข ซึ่งโครงการเหล่านี้มีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการกักขัง เคารพต่อสิทธิเด็กและคุ้มครองอนาคตของเด็กด้วยอิวเมนไรท์วอทช์แถลง

เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2557 กระทรวงการต่างประเทศได้ตอบจดหมายจากอิวเมนไรท์วอทช์ที่ส่งไปพร้อมกับข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ โดยปฏิเสธว่าการกักตัวผู้ย้ายถิ่นมิได้เป็นกระทำได้ตามอำเภอใจ พร้อมทั้งแถลงว่า “การกักขังเด็กย้ายถิ่นจำนวนน้อยในประเทศไทย ไม่ใช่เป็นผลมาจากนโยบายของรัฐบาล หากแต่เป็นความต้องการของผู้เป็นบิดามารดาของเด็ก (*การอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว*) และความยากลำบากในการดำเนินงานจัดการ” คำชี้แจงจำนวนเจ็ดหน้าจากรัฐบาล รวมอยู่ในภาคผนวกของรายงานฉบับนี้

ประเทศไทยเผชิญปัญหาและความท้าทายเรื่องประเด็นการโยกย้ายถิ่นฐานนานาประการ เนื่องมาจากตำแหน่งที่ตั้งและความอุดมสมบูรณ์พอสมควรของประเทศ ประเทศไทยมีสิทธิที่จะควบคุมพรมแดนของประเทศ อิวเมนไรท์วอทช์แถลง แต่ประเทศไทยควรดำเนินการด้วยความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานรวมทั้งอิสรภาพจากการถูกกักขังตามอำเภอใจ สิทธิในการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว ตลอดจนสิทธิขั้นต่ำตามมาตรฐานสากลว่าด้วยสภาพการกักขัง

“นโยบายการกักตัวคนเข้าเมืองของประเทศไทย ทำให้คำกล่าวอ้างเรื่องการให้ความคุ้มครองเด็กของรัฐบาลหมดความน่าเชื่อถืออย่างแท้จริง เนื่องจากรัฐบาลทำให้เด็กตกอยู่ในภาวะเสี่ยงโดยไม่สมควร” ฟาร์เมอร์กล่าว “เรื่องที่น่าเศร้าคือเป็นที่รู้กันมานานนับปีว่าสถานที่กักขังเหล่านี้มีสภาพอัมพาตและต่ำกว่ามาตรฐานสากลอย่างมาก แต่รัฐบาลไทยมีการดำเนินงานเพียงเล็กน้อยหรือไม่มีเลยเพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้”